

**Силабус
освітнього компоненту ВК**

Актуальні аспекти створення вимірювальної техніки у промисловості

Назва дисципліни:	Актуальні аспекти створення вимірювальної техніки у промисловості
Рівень вищої освіти:	Перший (бакалаврський)
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=5468
Обсяг освітнього компоненту	3 кредити (90 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра фізики
Мова викладання:	Українська
Керівник курсу:	Гаврилова Тетяна Володимирівна, к. ф.-м. н., доцент
Контактний телефон:	0577173727
E-mail:	fizik_it@khadi.kharkov.ua

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою є пізнання закономірностей фізичної картини світу, як невід'ємної складової сучасного наукового світогляду майбутніх фахівців; фундаментальна підготовка фахівців, спроможних розв'язувати комплекс професійних задач інженерної практики, що пов'язані з різними технологічними проблемами.

Предмет: теоретичні та методологічні основи інновацій у сучасних дорожній та автомобільній галузях, методичні положення наукових напрямків промислових технологій, зокрема створення сучасної вимірювальної техніки.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- обґрунтування і представлення єдиних теоретико-методологічних основ сучасного природознавства;
- вивчення генезису сучасного природознавства;
- формування напрямків удосконалення і розвитку промислових технологій;
- формування навичок організації самостійної науково-дослідницької роботи і презентації результатів наукових досліджень.

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

вища математика, фізика.

Компетентності, яких набуває здобувач:

Загальні компетентності:

- здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність здійснювати безпечну діяльність.

Спеціальні (фахові) компетентності:

здатність застосовувати фундаментальні знання для аналізу явищ природного і техногенного походження при виконанні професійних завдань;

здатність застосовувати теорії, принципи, методи фізико-математичних, природничих, соціально-економічних, інженерних наук при виконанні професійних завдань;

здатність обирати та використовувати ефективні методи, технології та обладнання для здійснення професійної діяльності;
 здатність застосовувати інструменти, прилади, обладнання, устаткування при виконанні професійних завдань.

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

застосовувати концептуальні знання природничих наук при виконанні професійних завдань;
 виконувати обстеження і вишукувальні, інженерні, проектні та проектно-вишукувальні роботи при виконанні професійних завдань.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин очна
1	ЛК 1. Основні фізичні підстави створення вимірювальної техніки для виробництва і наукових досліджень Основні властивості світла та його характеристики. Геометрична оптика. Принцип Ферма	2
	ПЗ 1. Закони геометричної оптики	2
	СР 1. Шляхи покращення якості оптичних приладів	8
2	ЛК 2. Основи фотометрії	2
	ПЗ 2. Фотометричні величини. Застосування законів освітленості	2
	СР 2. Визначення еталону сили світла в сучасності	8
3	ЛК 3. Хвильова оптика. Фізична суть явищ інтерференції, дифракції. Основні закони та характеристики	2
	ПЗ 3. Практичні застосування явищ інтерференції, дифракції (інтерферометри, спектроскопи)	2
	СР 3. Спектр, види спектрів	8
4	ЛК 4. Явище поляризації. Дисперсія, її види	2
	ПЗ 4. Оптично активні речовини, їх застосування у вимірювальних приладах	2
	СР 4. Порівняння властивостей спектральних приладів на основі явищ дифракції та дисперсії	8
5	ЛК 5. Квантова природа випромінювання. Закони та параметри теплового випромінювання. Квантова гіпотеза М.Планка	2
	ПЗ 5. Засоби безконтактного вимірювання температури на базі законів Стефана-Больцмана і Віна.	2
	СР 5. Характеристики пірометрів і тепловізорів	8
6	ЛК 6. Види фотоефекту. Закони зовнішнього фотоефекту	2
	ПЗ 6. Сучасні застосування фотоефекту	2
	СР 6. Ефективність сонячної батареї для практичних цілей	8
7	ЛК 7. Елементи квантової механіки.	2
	ПЗ 7. Квантові генератори, їх застосування.	2
	СР 7. Вимірювання відстаней за допомогою лазерів.	8
8	ЛК 8. Проблеми і перспективи розвитку вимірювальної бази, Нанометрологія	2

	ПЗ 8. Сучасні застосування нанотехнологій у вимірювальній техніці	2
	СР 8. Вимірювання інтенсивності радіоактивного випромінювання (дозиметри, детектори)	2
Разом	ЛК	16
	ПР	16
	СР	58
За семестр		90

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (за наявності):

Методи навчання:

- 1) словесні: 1.1 традиційні: лекції, пояснення, розповідь тощо;
- 1.2 інтерактивні (нетрадиційні): проблемні лекції, дискусії тощо;
- 2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій
- 3) практичні: 3.1 традиційні: практичні заняття, семінари;
- 3.2 інтерактивні (нетрадиційні): ділові та рольові ігри, тренінги, семінари-дискусії, «круглий стіл», метод мозкової атаки.

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

1.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в

першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1 Здобувач вищої освіти отримує залік на останньому занятті з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 100-бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (таблиця 1).

Здобувачі вищої освіти, які мають середню поточну оцінку з дисципліни нижче ніж «3» (60 балів), на останньому занятті можуть підвищити свій поточний бал шляхом складання тестів з дисципліни.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

2 Умовою отримання заліку є:

- відпрацювання всіх пропущених занять;
- середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3» (60 балів).

3 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

3.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

3.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;

- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;

- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів

- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;

- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів

- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;

- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

3.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

4 Результат навчання оцінюється (*обрати потрібне*):

- за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) згідно з таблицею 2;

- за 100-бальною шкалою (для диференційованого заліку) згідно з таблицею 3.

Підсумкова оцінка разом з додатковими балами не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 2 – Шкала переведення балів у національну систему оцінювання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
від 60 балів до 100 балів	зараховано
менше 60 балів	незараховано

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;

- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;

- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;

- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;

- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;

- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ»

(https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат»

(https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ»

(https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).

– у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
– списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література:

1. Кучерук І.М., Горбачук І.Т. Загальний курс фізики: У 3 т. Т.3: Оптика. Квантова фізика. 2-ге вид., випр. К.: Техніка, 2006. 518 с.
2. Електродинаміка. Оптика. Атомна і ядерна фізика: навч. посіб. / Т.В. Гаврилова та ін. Харків: ХНАДУ, 2016. 246 с.
3. Курс загальної фізики. Навчальний посібник для вищих навчальних закладів. / Кармазін В.В., Семенець В.В.-К.: Кондор, 2016.-786 с.
4. Яцура М. М. Курс загальної фізики. Оптика: запитання і відповіді : навчальний посібник. Івано-Франківськ. Вид-во ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, 2017. 571 с.

Додаткові джерела:

1. Навчальний сайт ХНАДУ <https://dl.khadi.kharkov.ua/>
2. Файловий архів ХНАДУ <http://files.khadi.kharkov.ua/>
3. Наукова бібліотека ХНАДУ <http://library.khadi.kharkov.ua/golovna/>
4. https://stud.com.ua/166744/prirodoznnavstvo/geometrichna_optika
5. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/23244>
6. <https://kozhushko.pro/blog/teplovizor/chem-otlichaetsya-teplovizor-ot-pirometra/>
7. <https://1solar.com.ua/ua/stati/effektivnost-ses-i-ih-srok-sluzhby.html>
8. <https://hitecher.com/ru/articles/chto-takoe-laze>
9. <https://core.ac.uk/download/pdf/162893355.pdf>
10. <http://www.chem.msu.ru/rus/books/2011/erlich/welcome.html>

Розробник (розробники)

силабусу навчальної дисципліни

підпис

Гаврилова Т.В.

ПІБ

Завідувач кафедри

підпис

Батигін Ю.В.

ПІБ